

hvad der er temmelig sikkert og klart, er, at, at naar denne Bestemmelse bliver staaende, vil den blive benyttet, efterhaanden som den bliver staaende, til Fordeel for dem, som ville sælge, og det troer jeg rigtignok at turde sige, at der er ikke nogen Bestemmelse i vor hele Fæstelovning, der har vaakt mere Misbilligelse og Bekymring blandt Befolkningen end denne Bestemmelse om Inddragelsen af den tiende Gaard. Den hænger ligesom et Sværd over Hovedet paa den hele Befolkning, som ikke veed, hvor det vil slaa ned. Derfor er det mig især om at gjøre, at denne Bestemmelse kunde blive ophævet. Og jeg vil tilføie, at, selv om jeg var vis paa, at den vilde tjene til at bevirke Fæstets Overgang til Selveiendom, vilde jeg dog gjerne see den ophævet; thi det er mig mindre om at gjøre at forcere Fæstets Overgang til Selveiendom, end det er mig om at gjøre at bevare Fæstejorden til Fæsternes Brug, hvad enten det skeer i den ene eller i den anden Form. Jeg kan derfor ikke Andet end stemme for Forslaget, saa ofte det foreligger.

Fredrikssen: Jeg farlangte igaar Ordet, da det ærede Medlem ved Siden af mig (S. N. Hansen) talte i stærke Udtryk om de store Hindringer, som denne Sags Fremme havde mødt andesteds; han talte i saa Henseende om Regjeringen og om Landsthinget. Det er ganske sandt, denne Sags Fremme har mødt Hindringer; men Spørgsmaalet er, hvor disse Hindringer have ligget, og jeg har i saa Henseende ikke det ærede Medlems Anskuelse om, hvor Hindringerne ligge. Hindringerne for denne Sags Afgjørelse ere for mig det ærede Medlem selv og de, der dele hans Anskuelse. Man kan i det Hele taget ganske vist see denne Sag fra forskjellige Standpunkter. Jeg tænkte ogsaa paa det Samme et Dieblif efter, da det ærede Medlem begyndte med at henvise til den Enighed, der viste sig her i Thinget, da Thinget nemlig vedtog hans tidligere Forslag mod en eneste Stemme. Ganske vist, det var en stor Enighed; men det maa ikke glemmes, at der var en stor Minoritet her i Salen, ledet af et meget fremragende Medlem, der var fuldstændigt uenigt med det

ærede Medlem og dem, der staae paa samme Side i denne Sag, om Maaden, hvorpaa Sagen skulde føres igjennem, og som blot stemte for Sagens Fremme for at faae den over i Landsthinget. Det ærede Medlem citerede vor store afdøde Lehmann og Brock, som om ikke baade Lehmann og Brock, naar man vil gjennemlæse deres Udtalelser i det Hele i deres fulde Sammenhæng og i Sammenhæng med den hele Forhandling i Landsthinget, staae det ærede Medlem for Viborg og mig, og i det Hele taget dem, der staae paa den modsatte Side af det ærede Medlem for Svendborg, meget nærmere i denne Sag. Men ganske vist, naar man vil tage enkelte løsrevne Stykker af deres Foredrag, sees dette ikke. Det kan maaffee interessere at see noget nærmere, hvorledes det egentlig hænger sammen med disse Hindringer, med denne Enighed og Uenighed. Jeg troer da, at man blot behøver at see hen til, hvilke Anskuelser der fra de forskjellige Sider har gjort sig gjældende. Have vi da ikke seet, at vi sagtens kunne blive enige om Duffeligheden af at faae Fæstetvangen ophævet, hvad selve Tanken, hvad Principet angaaer, men at det, naar der er Spørgsmaal om at gjenneføre Principet, er der, Uenigheden begynder. Viser det sig da ikke, at, hvad der fra den ene Side da ansees for rigtigt, ikke ansees for rigtigt fra den anden Side; som sagt, naar det kommer til Gjennemførelsen af de enkelte Punkter, kunne vi ikke blive enige. Den væsentligste Forskjel, der gjør sig gjældende her fra de forskjellige Sider, træder skarpt og tydeligt frem, naar Talen bliver om Retsspørgsmaalet. Jeg og de, der staae paa min Side, vi ere villige til at gaae til Fæstets Afsløsning, og det endog ved rigoristiske Foranstaltninger, f. Ex. ved Expropriation; naar man vil staae paa Frihedens Grund, kunne vi i alt Principets Side ikke vil kunne gjøres Indvendinger imod. De fleste af os kunne vist i det Hele slutte os til den Betragtning af Sagen, som ved flere Leiligheder er bleven gjort gjældende af Lehmann og Brock; vi kunne meget godt tænke os, at der kunde komme et Forslag frem, der kunde gjøre, at vi maatte kunne